

א יר השירים, אָשֶׁר לְשֵׁל מ'ה. **ב** יִשְׁקֵנִי מְנַשִּׁיקוֹת פִּיהוּ, פִּי-טוֹבִים ד' דִּיךְ מִיָּיִן. **ג** לְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, שְׁמֵן תּוֹרֵךְ שְׁמָךְ; עַל-פֶּן, עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ. **ד** מְשַׁכְּנִי, אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה; הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ--נִזְכִּירָה ד' דִּיךְ מִיָּיִן, מִיִּשְׂרָיִם אֶהְבוּךָ.

א/ישקני מנשיקות פיהו/ - כל נשיקה שהיא בלא למ"ד היא בפה כמו וישקהו (**בר' לג:ד, שמ' א:יא**) ועם הלמ"ד ביד או בכתף או בלחי על פי מנהג המדינות כמו ושקה לי (**בר' כז:כו**) וישק לו (**בר' כז:כו, נא:שמ'** **ד:כו, יח:ז**) וכן וישק יעקב לרחל (**בר' כט:יא**)

דודיך - אהוביך יותר ישמחו מהיין. והגאון **{מקור?}** אמר כי הוא הריר שהוא תחת הלשון והביא ראיה מהפסוק לכה נרוה דודים עד הבקר (**משל' ז:יח**)

לריח שמניך טובים - יש מפרשים כי הוא הפך **{נְשַׁמְיֶיךָ?}** והקרוב אלי כי זה המפרש לא סך שמן מימיו וחשב שהוא שמן זית

תורק - יש אומרים כי הוא שם מקום. והנכון שהוא שמן כשמן שירק שריחו נודף ועודף, ואל תתמה בעבור היות השם לשון נקבה כי כן תמצא כל עמל (**קה' ד:ד**) ובית ומקום במקרא במקום אחד לשון זכר ובמקום אחר לשון נקבה

עלמות - הם נערות קטנות **{לא ידוע? אולי פולמיקה?}**

נזכירה - יש אומרים שהוא מן אזכרתה **{ריח, ראה ראב"ע ויק' ב:ב "ורבים פירשוהו..."}** וזכרו כיון לבנון (**הושע יד:ח**)

מישרים - תאר היין כמו יתהלך במישרים (**משל' כג:לא והשווה ראב"ע שם**) הולך לדודי למישרים (**שיר ז:י**)

ומ"ם **מיין** - ישרת עצמו ואחר עמו, וכן עניינו ממישרים אהבוך העלמות הנזכרות, וכמוהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב **באל שדי ושמי י"י** (**שמ' ו:ג**) עניינו **בשמי יי'** ורבים כמוהו. ואחרים שאמרו כי המישרים אהבוך כמו ומגיד מישרים (**יש' מז:יד**) והראשון קרוב אלי

ישקני - דברי הנערה כאילו תדבר עם נפשה **{לשון נסתר}** וכל תאונה שישק אותה פעמים רבות כי לא תשבע מאחת וכאילו הרגיש הרועה וחזרה מדברת לו **{לשון נוכח}**

כי טובים דודיך - יותר מיין ירוו וישמחו אהביך **{פועל יוצא}**, או על פירוש הגאון רבינו סעדיה

לריח שמניך - כי שמניך יש להם ריח טוב מרחוק, והזוכרת שמך כאילו שמן מור יזרק לפניך: על כן עלמות אהבוך. ואם כן שמניך מרחוק אף כי נשיקות פיד **{קל והומר}**

משכני - וכל אחת מהעלמות מתאוה ואומרת משכני אחריך נרוצה **{לשון רבים}**

המלך חדריו - יותר נשמח בך ממה שיביאני המלך חדריו **{"הביאני": היא לא זוכרת מעשה שהיה, אלא כל אחד מהבנות-בלשון יחיד-אמרת חפצה: הדוד עדיף מהמלך.}**

ישקני - החל **מאברהם** שהוא העיקר. ונשיקות הפה הם התורה והמצות כאשר כתוב עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי חקותי ותורתי (**בר' כו:ה**). ואל תתמה בעבור שאמר ישקני לדבר עבר, כי כן דרך המקרא: אז ישיר משה (**שמ' טו:א**) יעשו עגל בחורב (**תה' קו:יט**), והפך הדבר אלהים באו גוים (**תה' עט:א, נבואה על העתיד לבוא**) ורבים כמוהם

כי טובים דודיך מיין - אֶהְבִּיךָ **{אֵלֶּה שְׁ אוֹהָבִים אוֹתִי}** כמו שהעיד הכתוב על אהבתו זרע אברהם אוהבי (**יש' מא:ח**) כי הפרש יש בין אוהבי לאהובי

לריח - היה מלמד מעשיו של המקום ומורה אנשי דורו, ובכל מקום שהולך ויקרא שם אברם בשם י"י. וזהו **שמן תורק שמך**

על כן עלמות אהבוך - על כן עלמות שאין להם בעל, כך אנשים שלא היה להם אלוה הכניסם תחת הייחוד, כעניין: ואת הנפש אשר עשו בחרן (**בר' יב:ה**)

משכני - שנמשך אחר המקום ויצא מארץ מולדתו

הביאני המלך חדריו - שהביאו **{זוכרת מעשה שהיה}** אל ארץ כנען ויתכן שהחכימו ועמד על סודות צפונים **{??-תה' פג:ד-??}**,

וענין **נזכירה דודיך** הוא בנין מזבח בכל מקום ונטיעת אשל

ה שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה, בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם; פְּאֶהְלִי קֶדֶר, כִּירִיעוֹת שֶׁל מ'ה. ו אֶל-תְּרֹאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֶרֶת, שְׂשׂוֹפְתָנִי הַשְּׁמֶשׁ; בְּנֵי אֲמִי נִחְרוּ-בִי, שְׂמֹנֵי נִטְרָה אֶת-הַכְּרָמִים--פְּרָמֵי שְׁלִי, ל' א נְטַרְתִּי. ז הַגִּידָה לִי, שְׂאֶהְבֶּה נְפִשִׁי, אִיכָה תִרְעָה, אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהְרָיִם; שְׁלֹמָה אֶהְיֶה כַעַטְיָה, עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ. ח אִם-ל' א תִדְעֵי לָךְ, הַיָּפֶה בְּנָשִׁים; צֹאֵי-לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, וְרָעֵי אֶת-גְּדֵי תִיךְ, עַל, מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים.

שחורה - יש מפרשים שהיא יפה כמו האשה הכושית כי מרוב יופיה תפחד האם שתשלוט בה עין רעה על כן תקרא כושית ושחורה. אין לנו צורך בפירוש הזה {לא} באשה הכושית ולא במלת שחורה, כי הנה היא העידה בנפשה ואמרה **אל תראוני שאני שחחרורת**

ונאודה - כמו נחמדת מן אנה למושב לו {תה' קלב:יג} {פועל יוצא, ואינו נמצא בקל, אלא בהתפעל} והגון לבנין נפעל כמו וכל נעשה במרחשת {ויק' ז:ט} אין אבן נראה {מל' א:יח}

שחחרורת - זה הכפל למעט וכן ירקרק או אדמדם **ששזפתני** - ראיתי והביטה בי וגלתני וכמוהו ולא שזפתה עין איה {אי' כח:ז} **נחרו בי** - נלחמו בי והגו"ן לבנין נפעל מן ויחר אפו **נטרה** - שם התואר ועניינו שומרת **שאהבה נפשי** - יחסר מקום הקריאה כמו "אתה"

איכה תרעה - הצאן {פועל יוצא} **איכה תרביץ** - אותם, ויש אומרים שעניינו שאלת המקום כמו איכה הם {אולי כוונתו "איכה הוא" מל' ב:ויג. ואם לא שאלת מקום הוא, אולי היא שואלת איך אתה מוכן לרעות רק את צאנך ולהשאיר אתי אם עדרי החברים}

שלמה - השי"ן מקום "אשר" **כעטיה** - מתערבת. והיא פועלת מן ויעט העם אל השלל, ויש אומרים חוטפת והוא רחוק, ויש אומרים נגערת, מן ויעט בהם {שמוא' א כה:יד} **בעקבי הצאן** - כמו ועקבותיך לא נודעו {תה' עז:כ} האותות העוקב הדורך אחריו

גדיותיך - כל קטן יקרא גדי ומסמיכתו לעזים היא הראיה

שחורה - ובעבור שאֶלָה העלמות היו אומרות 'משכני' חזרה הנערה לה {העלמות הם מחשבותיה} ואמרה אינני פחותה מכם אף על פי שיש בי שחרות מעט כאהלי קדר שהם מגולים לשמש תמיד יפה אני כיריעות שלמה

אל תראני - פירושו אל תבוזני או אל תראוני בעין קלון וחסרון כי זה השחרות לא נולדתי בו רק הוא מקרה ויסור {הולך להתעלם?} וסבת זה המקרה כי כעסו אחי עלי {ראה שיר ת:ח-י} ושמוני נוטרה את הכרמים ובתחילה קודם זה אפילו כרמי שלי לא נטרתי

וחזרה לרועה ואמרה לו **הגידה לי** אי זה מקום **תרעה ותרביץ** כי אני רוצה לשוב רועה וארדוף אחרריך

השיבה {השיב לה?} **צאי לך בעקבות הצאן ורעי גדיות קטנות**--כמו שאת קטנה--למעלה ממשכנות כי שם הוא מקומי

שחורה - החל **בשעבוד מצרים**: אף על פי שאני שחורה בקצת מעשים רעים נאווה אני בשמירת הברית וייחוד השם

אל תראני - השמש הוא גלות מצרים ומי סבב לי שֶׁתִּכְנִי השמש? אנשים מבני אמי ששמוני נוטרה שאטור דתים נכרים ועזבתי שלי. וכן תמצא בספר יחזקאל {יחז' כ} שהזהירם הנביא שישובו כי היו מהם עובדים עבודה זרה ואומר לשפוך חמתי עליהם לכלות אפי במ בתוך ארץ מצרים {יחז' כ:ח}

הגידה לי - שחזרו בתשובה ושאלו איך היו רועים האבות ונאחוז דרכם ולא נתערב עם אלהים אחרים שיאמרו שהם כמוך וזה ענין על עדרי חבריך

אם לא תדעי - השיבם הנביא שהתנבא להם במצרים ויש אומרים שהיה אהרן וכן ענין שלח נא ביד תשלח שלח נא ביד אותו בכל עת {שמ' ד:יג, וראה ראב"ע שם} **את גדיותיך** - הם קטני אמנה שאין להם דעת בכונה

ט לְסִסְתִּי בְּרִכְבִּי פָּרְעָה, דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי. **י** נְאוּוּ לְחַיִּיךְ בַּת־רִים, צְנֹאֲרֶךְ בְּחֲרוּזִים. **יא** תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה-לְךָ, עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף. **יב** עַד-שֶׁהִמְלַךְ, בְּמִסְבּוֹ, נְרַדִּי, נָתַן רִיחוֹ. **יג** צְרוּר הַמָּר דּוֹדִי לִי, בֵּין שְׂדֵי יֵלִין. **יד** אֲשַׁפֵּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי, בְּכַרְמֵי עֵין גְּדִי. **טו** הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי, הִנֵּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים. **טז** הִנֵּךְ יָפָה דּוֹדִי אֶף נְעִים, אֶף-עַרְשָׁנּוּ רַעֲנָנָה. **יז** קָרוֹת בְּתֵינּוּ אֲרָזִים, רַחֲטָנּוּ (רַהֲטָנּוּ) בְּרוֹתִים.

לססתי - החל הנביא ואמר לישראל מפי הגבורה לסוסתי ונאוו לחייך בתורים והענין כי תצאי ממצרים בכלי כסף וזהב ושמלות וענתה כנסת ישראל: עד שהמלך במסיבו והענין כשיביאני אל הר האלהים אז יתן נרדכי ריחו והוא ריח הקטורת בין שדי ילין - בין הכרובים או באמצע מחנה ישראל אשכול הכופר - משל על השכינה, ענתה שכינה אחר שכל זה חשבת יפה את ענתה כנסת ישראל! עוד אעשה ערש והוא הבית כשתכניסני לארץ ישראל,	לססתי – נקבת {?} הסוס ברכבי - יש רכב עץ ורכב ברזל אמר לה דמיתך רעיתי בין אותם העלמות שאהבוני כמו הסוסיא בין הרכב, ודימה הצעיף שיש על לחיה מצוייה כמו המתג המצוייר בדמות תורים שהוא על לחיי הסוסיא, וחלי הכתם הם הקשורים כדמות קשורים ששימו על צואר הסוסיא ולא היה ראוי לך שיהיו התורים שלך כי אם זהב עם נקודות הכסף ענתה היא ואמרה אע"פ שריחי נודף ואפילו המלך כשהוא במסיבו יתאוה להריח נרדכי, יותר טוב ריח נודף יש לדודי {חוזר ל" לריח שְׂמִינֶיךָ טוֹבִים, שְׂמֶן תוֹרֶךָ שְׂמֶןךָ"} שהוא צרוּר המור והייתי מתאוה שילין בין שדי והייתי חושבת שאני מחבקה אשכול הכופר הנך - אמר הוא הנך יפה, אמרה היא הנך יפה דודי ויש לי {הרעיה? ראה.....} במדינה ערש רעננה ובית נכבד וזה ענין קורות בתינו ארזים	לססתי - היו"ד נוסף כיו"ד מלאתי משפט (ישי' א:כא) {שם בסמיכות} אהבתי לדוש (הוש' י:יא) בתורים - צורות מצויירות כמו תורים חרוזים - הם הקשורים מהאבנים היקרות ואין לו חבר. ויש אומרים כי וארוזים במרכולתך (יח' כז:כד) כמוהו ויתחלף האל"ף בחי"ת, וזה איננו נכון כי לא יתחלפו בלשון הקדש חוץ מאותיות יה"ו וא לבדם נקדות הכסף - שיהיו בצורות התורים נקודות הכסף שהוא לבן במסבו - כמו מקום מעולה ונכבד כמו ובמסבי ירושלים (?) והקרוב אלי שהוא המקום שיש בו מסיבה לשתות כמנהג שותי היין נרדכי - בושם כמין כרכום צרוּר המר - פירוש דבר צרוּר כמו וצרת הכסף בידך (דב' יד:כה) ויש אומרים חתיכה והוא רחוק, ופירוש מור יש אומרים כי מר דרוּר הוא המוס"ק וזה רחוק בעבור שאמר אריתי מורי והנה הוא בושם ממיני הצמחים שילוקט ועוד וידי נטפו מור והנה הוא נוטף והמוס"ק אינו נוטף ויש אומרים כי מר יתפרש לשני עניינים {מה העניין השני?} אשכול הכפר - יש אומר' שהוא הכותבת {?} והקרוב שהוא כמו בלשון ישמעאל כן בלשון לע"ז כי הוא כמו אשכולות עין גדי - מקום בארץ ישראל שימצא שם אשכול הכופר עיניך יונים – כעיני {כנימוסי} יונים כי מנהג בני יונה שלא להתחבר אלא עם הזוג שלה רעננה - דומה כעץ רענן רהיטנו - מדברי רבותינו ז"ל ברותים - אין לו חבר. ויש אומרים שהוא ברושים ויש אומרים כי רהיטנו הוא כמו ברהטים בשקתות המים (בר' ל:לח) אם כן יהיו ברותים כמו אבני שיש

א אָנִי חֲבַצְלַת הַשָּׂרוֹן, שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים. ב כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. ג כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר, כֵּן דֹדֵי בֵּין הַבָּנִים; בְּצִלוֹ חֲמַדְתִּי וְנִשְׁבַּתִּי, וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֶפְזִי. ד הִבִּיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיָּיִן, וְנִדְגְלוּ עָלַי אֲהָבָה. ה סִמְכוּנִי, בְּאֲשִׁישׁוֹת--רְפֹדוּנִי, בַּתְּפוּחִים: כִּי-חֹלַת אֲהָבָה, אָנִי. ו שָׁמְ אֵלּוּ תַחַת לְרֹאשִׁי, וְיִמְיָנוּ תַחֲבַקְנִי. ז הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, בְּצַבְכָּאוֹת, אוֹ, בְּאִילֹת הַשָּׂדֶה: אִם-תַּעֲרִוּוּ וְאִם-תַּעֲזֹרוּ אֶת-הָאֲהָבָה, עַד שְׂתַחֲפֹץ.	אני - לכן אני עתה בחוץ {ממתין בערש רעננה ובית נכבד?} כמו חבצלת השרון ואין מריח כשושנה - אמר הוא: אין את נמשלת לשושנת העמק שהיא קרובה לקחתה כי אם כשושנה בין החוחים אמרה כתפוח אלו הפסוקים דבקום עם מלת חמדתי שהייתי חומדת שאשב בצילו ויביאני {יוסיבוס, ראה א:ד וראב"ע שם} אל בית היין וישים דגלו עלי. והענין בפרהסיא ויראה אהבתו. וישים {יש"ם?} שמאלו תחת לראשי ואשביע בנות ירושלם שלא יעירוני עד שיגיע עת חפץ האהבה. וזו השבועה בעבור שידמה חשוקתו לצביה וכן אילת אהבים ויעלת חן {מש' ה:ט} בעבור יפיה ונקיותה ושחרות עיניה כאילו אמרה השבעתי אתכם בדומות לכם ביופי {חוזק אהבת הדוד לה מסמן שהיא יפה ונאוה} נשלמה זאת הפרשה	חבצלת - יש אומרים שהיא ורד, ויש אומרים שהיא צמח אחד נכבד יש לו ריח טוב ועינו כעין שחרות שושנת - יש אומרים שהוא צמח לבן ויש לו ריח טוב והוא חם מאד עד שריחו יכאיב הראש ויתכן להיותו כן יהיה פירושו מן שש כי לעולם היא ששה עלים לבנים גם בתוכו כדמות בד סעיפים ארוכים גם הם ששה. ויהיה פירוש שפתותיו שושנים {שיר ה:ג} בריח לא בעין כתפוח - כאילן התפוח ודגלו - מן דגל מחנה יהודה {אולי כוונתו שזה ש"ם} באשישות - כלי זכוכית מליאות יין רפדוני - בלשון ישמעאל כמו חזקוני. ויש אומרים שימו היציע תפוחים מן רפידתו זהב {שיר ג:י} ירפד חרוץ עלי טיט {איוב מא:כב} שעניינו ענין הצעה והוא רחוק בעיני שמאלו תחת לראשי - עולת הערב והבקר {למה זה נמצא ב"פעם הראשונה?"}
לכן אני עתה כמו חבצלת שהיא בשרון שהיא מקום מישור כל אדם ישיגנה וכשונה /וכשושנה/ בעמק רגל תרמסנה, ואני מתפחדה אמרה שכינה אני אשמור אותך שלא יגע בך רע כשושנה בין החוחים ענתה כנסת ישראל: אם תשמרני, לעולם אשב בצילך וענין פריו - שאשמע כל מצותיו בית היין - הוא בית ה' מקום נסוך היין, וענין אשישות ותפוחים הם המשוררים הלא תראה ימשל דברי הנבואה ליין וחלב וכן חכמות נשים בנתה ביתה {מש' יד:א, וראה גם מש' ט:א} מסכה יינה {מש' ט:ב} ועוד תפוחי זהב {מש' כה:יא} {אולי להוכיח שאכל שמש לדברים קדשים} השבעתי אתכם - זה שאמרו רז"ל כי בני אפרים יצאו ממצרים קודם שהגיע הקץ - וזה ענין שתחפץ - ונהרגו. ועליהם כתוב ויתאבל אפרים אביהם {ד"ה א ז:כב} וענין בצבאות כמו שדמיהם מותרים לשפוך כך יהיו דמיכם אם תתעוררו קודם הקץ	וזו השבועה בעבור שידמה חשוקתו לצביה וכן אילת אהבים ויעלת חן {מש' ה:ט} בעבור יפיה ונקיותה ושחרות עיניה כאילו אמרה השבעתי אתכם בדומות לכם ביופי {חוזק אהבת הדוד לה מסמן שהיא יפה ונאוה} נשלמה זאת הפרשה	חבצלת - יש אומרים שהיא ורד, ויש אומרים שהיא צמח אחד נכבד יש לו ריח טוב ועינו כעין שחרות שושנת - יש אומרים שהוא צמח לבן ויש לו ריח טוב והוא חם מאד עד שריחו יכאיב הראש ויתכן להיותו כן יהיה פירושו מן שש כי לעולם היא ששה עלים לבנים גם בתוכו כדמות בד סעיפים ארוכים גם הם ששה. ויהיה פירוש שפתותיו שושנים {שיר ה:ג} בריח לא בעין כתפוח - כאילן התפוח ודגלו - מן דגל מחנה יהודה {אולי כוונתו שזה ש"ם} באשישות - כלי זכוכית מליאות יין רפדוני - בלשון ישמעאל כמו חזקוני. ויש אומרים שימו היציע תפוחים מן רפידתו זהב {שיר ג:י} ירפד חרוץ עלי טיט {איוב מא:כב} שעניינו ענין הצעה והוא רחוק בעיני שמאלו תחת לראשי - עולת הערב והבקר {למה זה נמצא ב"פעם הראשונה?"}

ח קוֹל דוֹדִי, הִנֵּה-זֶה בָּא; מְדַלֵּג, עַל-הַהָרִים--מִקְפִּץ, עַל-הַגְּבָעוֹת. ט דוֹמָה דוֹדִי לְצָבִי, אוֹ לַעֲפָר הָאֵילִים; הִנֵּה-זֶה עוֹמֵד, אַחַר כְּתִלְנֹו--מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֵלְנוֹת, מִצִּיץ מִן-הַחֲכָפִים. י עֲנֵה דוֹדִי, וְאָמַר לִי: קוּמִי לִךְ רַעֲיָתִי יְפָתִי, וּלְכִי-לָךְ. יא כִּי-הִנֵּה הִסְתּוֹ, עֲבָר; הַגָּשֶׁם, חָלַף הַלָּךְ לוֹ. יב הַנְּצַנִּים נָרְאוּ בְּאָרְצְךָ, עַת הַזִּמְרִיר הִגִּיעַ; וְקוֹל הַתּוֹר, בְּשִׁמְעַ בְּאָרְצֶנּוּ. יג הַתְּאֵנָה חָנְטָה פִּגְיָה, וְהַגְּפָנִים סָמְדָר נָתַנּוּ רִיחַ; קוּמִי לְכִי (לָךְ) רַעֲיָתִי יְפָתִי, וּלְכִי-לָךְ. יד יוֹנְתִי בַחֲגִי הַסֵּלַע, בְּסֹתֵר הַמְדַרְגָּה, הַרְאִינִי אֶת-מְרָאֶיךָ, הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלְךָ: כִּי-קוֹלְךָ עָרַב, וּמְרָאֶיךָ נְאוּה. טו אֲחַזּוּ-לִנְנֹו, שְׁעָלִים--שְׁעָלִים קִטְנִים, מִחֲבָלִים כְּרָמִים; וּכְרַמִּינוּ, סָמְדָר. טז דוֹדִי לִי וְאָנִי לוֹ, הֲרֵעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. יז עַד שְׁיַכּוּחַ הַיּוֹם, וְנָסוּ הַצְּלָלִים: סֹב דָּמָה-לָךְ דוֹדִי לְצָבִי, אוֹ לַעֲפָר הָאֵילִים--עַל-הָרֵי בְתָר.	והיא הלכה אל ביתה כמו שאמרה לו 'קורות בתינו' והנה הוא בא אחריה בעת צאת בני אדם להתענג לחוץ לראות הנצנים קול דודי - אמרה כי דודה מרוב דלוגו ומרוצתו שמעה קול רגליו דומה דודי לצבי - במהירות	מקפץ - תרגום לנתר בהן {ויק' יא:כא} לקפצא בהון לצבי - לשון זכרים צבי צבאים וכצבאים על ההרים {למהר} {ד"ה א יב:ט} ולנקבות צבאות
קול דודי - זהו שנראה המקום בסנה מדלג על ההרים - על הר סיני	והיא הלכה אל ביתה כמו שאמרה לו 'קורות בתינו' והנה הוא בא אחריה בעת צאת בני אדם להתענג לחוץ לראות הנצנים קול דודי - אמרה כי דודה מרוב דלוגו ומרוצתו שמעה קול רגליו דומה דודי לצבי - במהירות	מקפץ - תרגום לנתר בהן {ויק' יא:כא} לקפצא בהון לצבי - לשון זכרים צבי צבאים וכצבאים על ההרים {למהר} {ד"ה א יב:ט} ולנקבות צבאות

עפר האילים - הוא הקטן
כתלנו - ידוע בלשון תרגום ואע מתשם
בכתלויא (**עז' ה:ח**) וכן חרכים תרגום בעד
החלון (**בר' כו:ח**) מן חרכיא, וכן הסתיו
כתרגום וקיץ וחרף (**בר' ח:כב**) סתוא
חלף - נכרת כמו והאילים כליל יחלוף
(**יש' ב:יח**)

הנצנים - כמו עלתה נצה (**בר' ח:כב**)
והנו"ן השני נוסף
הזמיר - כמו וזמיר עריצים יענה (**יש'**
כה:ה) וענינו זמירות העופות. ויש אומרים
כי הוא מן וכרמך לא תזמור (**ויק' כה:ד**)
ואיננו עתו {**העת לזמר את הכרמים לא**
כאביב}

התור - כמשמעו מן התורים
חנטה - המתיקה ויש אומר כי עשתה
כדמות אבק מן ויחנטו הרופאים
פגיה - הוא הפרי טרם שיתבשל וכן הוא
בלשון ישמעאל
סמדר - כשיצא ציץ הגפן

בחגוי הסלע - מן חוג הארץ (**יש' מ:כב**)
שפירושו גלגל הסובב על הארץ והוא הפוך
{**חגו** ◀ **חגו**} או הם שני שרשים והענין
אחד

המדרגה - כמו מעלות, וכמוהו ונפלו
המדרגות (**יה' כ:לה**) וכן תרגם אנקלוס לא
תעלה במעלות (**שמ' כ:כו**) לא תיסק
בדרגין וכן בלשון ישמעאל
ערב - כמו וערבה ליי' (**מלא' ג:ד**)
שפירושו טוב ונחמד
נאוה - תאוה לעינים

אחזו - לשון ציווי כמו אהבו את יי' (**תה'**
לא:כד) שחדו בעדי (**איוב ב:טו**)
מתבלים - משחיתים כמו וחבל את מעשה
ידיך (**קה' ה:ה**)

עד שיפוח - היום {**אולי כוונתו ש'היום'**
הוא הנשא}
הרי בתר - הרי נדוד {?} מן ויבתר אותם
בתוך (**בר' טו:י**) כלומר שיתפרד ממנו

ענה דודי - כל הפרשה {**עד פס' יג**}

מן החלונות - כמו ממכון שבתו השגיה (**תה'**
לג:יד) מחלוני הרקיע כמו ראה ראיתי את עני עמי
(**שמ' ג:ז**)

ענה דודי - שאמר לישראל ואומר אעלה אתכם
(**שמ' ג:ז**)

כי הנה הסתיו עבר - משל לגלות וענין הגשם
כמו יום המעונן והיא הצרה שהיו בה והעיניו כמו
יום ענן וערפל (**יואל ב:ב, צפ' א:טו, שתי**

המקורות מדברות על "יום ה' ")

הנצנים - הם הצדיקים של ישראל

עת הזמיר - שתאמר שירה

קול התור - שהגיע תור ישראל

התאנה חנטה פגיה - בארץ ישראל ועת להביא
ממנה בכורים {**אינו משל**}

והגפנים - לייך הנסכים {**אינו משל**}, או ידמה

אותה לתאנה שחנטה פגיה {**זה משל**}, ולגפן

כשהיא סמדר כמו שכתוב כענבים במדבר מצאתי

ישראל כבכורה {**בתאנה**} בראשיתה (**הוש' ט:י**)

וקרא אותה **יונתי** בעבור שיצאה ממצרים {?} -

וענין **בסתר המדרגה** שהיו ישראל מסותרים

בעננים

ועוד **יונתי בחגוי הסלע** - אמר לה את
נסתרת בביתך ולא אוכל לראותך כמו יונה
שהיא בחגוי הסלע

הראיני את מראיך - מאחד החרכים או
השמיעני את קולך ואמרי לי מה אעשה,

הראיני את מראיך - זה הוא ויאמינו ביי' (**שמ'**
יד:לא)

השמיעני את קולך - אז ישיר משה ובני ישראל

(**שמ' טו:א**), או יהיה פירושו שאמרו נעשה

ונשמע (**שמ' כד:ז**) והוא יותר נכון

אחזו לנו שעלים - הם עובדי העגל שהשחיתו
כרם יי' שהם ישראל ועוד הכרם היה סמדר
דודי לי ואני לו - שנהרגו עובדי העגל ומבקשים
דברי השכינה

בשושנים - הם הצדיקים,

וטעם **עד שיפוח היום סב דמה לך על הרי בתר**
הוא שאמרה השכינה כי לא אעלה בקרבך (**שמות**

לג:ג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה

אמרה כנסת ישראל...

ענתה היא ואמרה לנעריה **אחזו לנו**
שועלים, והענין לכו שמרו את הכרם מן
השועלים כי אני רוצה ללון שם עם דודי
שהוא **הרועה בשושנים** בעבור הריח
הטוב שיש לשושנים, ואתה **דודי עד**
שיפוח רוח היום ויגדלו הימים וזה ענין
ונסו הצללים לך אל הרי בתר והענין כי
לא אוכל עתה לצאת חוצה
והנה הלך לדרכו כאשר דבר לה;

נשלמה הפרשה

פרק ג

א על-משכבי, בלילות, בקשתי, את שאהבה נפשי; בקשתי, ול' א מצאתיו. **ב** אקומה נא וצטובקה בעיר, בפנקים וברח'בות--אבקשה, את שאהבה נפשי; בקשתי, ול' א מצאתיו. **ג** מצאוני, הש' מרים, הס' בבים, בעיר: את שאהבה נפשי, ראיתם. **ד** פמעט, שעברתי מהם, עד שמצאתי, את שאהבה נפשי; אהזתי, ול' א ארפנו--עד-שקהביאתי אל-בית אמי, ואל-חדר הורתי. **ה** השבעתי אתכם בנות ירושל'ם, בצבאות, או, באילות השדה: אם-תעירו וואם-תעוררו את-האהבה, עד שתחפץ. **ו** מי זאת, ע'לה מן-המדבר, פתימרות, עשן: מקטרת מ'ר ולבונה, מפ'ל אבקת רוכל. **ז** הנה, מטתו של'מ'ה--ששים גב'רים, סביב לה: מגב'רי, יש'ראל. **ח** פלם אהזי חרב, מלמדי מלחמה; איש חרבו על-ירכו, מפחד בלילות. **ט** אפריון, עשה לו המלך של'מ'ה--מעצי, הל'בנון. **י** עמודיו, עשה כסף, רפינתו ז'הב, מר'כבו ארגמן; תוכו רצוף אהבה, מבנות ירושל'ם. **יא** צאנה וראינה בנות ציון, במלך של'מ'ה--בעטרה, שעטרה-לו אמו ביום חתנתו, וביום, שמחת לבו.

...אמרה כנסת ישראל על משכבי בלילות, אז חליתי כאשר שוכבת והיא במחשך בלא נר וזה ענין בלילות ובקשתי השכינה שתלך בקרבי, וענין בשווקים וברחובות הוא שעברו ושבו משער לשער (שמות לכ:כז)

עד שמצאוני השומרים - והם משה ואהרן, ומעט זמן היה שעברתי והתפרדתי מהם והענין שעלה משה והתפלל בעד ישראל

עד שהבאתיו - אל הארון

השבעתי אתכם - אף על פי שנכנסה השכינה עמכם לא תוכלו להכנס לארץ עד שיגיע הקץ. והם אמרו הננו ועלינו (במ' יד:מ, מעפילים) וכתוב ויכום ויכתום (במ' יד:מה)

מי זאת עולה מן המדבר - כנסת ישראל שעלתה מן המדבר ושמעה הולכת בכל המדינות וזה ענין מקוטרת מור

וענין הנה מטתו של שלמה - היא ארץ ישראל שהיא היום מטתו של שלמה

וענין ששים גבורים - ששים רכבות הם הכאים אל הארץ כאשר פקד אותם משה ואלעזר הכהן

מפחד בלילות - היו מלומדי מלחמה והרגו כל נשמה כי היו מפחדים שיביאום לידי גלות

אפריון - ואחר כן עשה שלמה המלך אפריון והוא בית יי' {במ"ג זה נמצא נ"פעם הראשון", אלא הוא כבר מפורש. גם על זאת וגם לפי תוכנו נפשי שמתו ב"פעם השלישית"}

עמודיו...רפידתו - ענינו רוב הזהב והכסף וכתוב שציפיהו בזהב ובכסף

מרכבו ארגמן - כעין ארגמן או הרכיב מבחוץ וטעם צאינה וראינה - הוא ויקהלו אל המלך שלמה

היתה רואה בחלום וזה ענין על משכבי בלילות שהיתה מבקשת דודה עד שמצאה אותו והביאתו אל בית אמה והיתה משבעת בנות ציון {בנות ירושלם?} שלא יעירוה וכאשר היה בבקר רדפה הנערה אחר דודה

וכאשר ראה אותה תמה אמר מי זאת עולה מן המדבר

וטעם הנה מטתו של שלמה ששים גבורים - כי היה שלמה המלך הוצרך לגבורים רבים שישמרו מטתו

מפחד בלילות - שמא יחטפוה לסטים בעבור יפיה ואיך עלתה זאת מן המדבר לבדם? ועוד ששלמה המלך כאשר לקח את חשוקתו הוצרך לבנות אפריון והוא היה בתוך האפריון

רצוף אהבה - כלומר שרוף אהבה על אחת מבנות ירושלם ושם עטרה בראשו וכל זה עשה שלמה המלך אז ראה תאותו

בשווקים - תרגום חוצות

כתימרות - כמו עמודים כמו כרובים ותמרות (מלכ' א:ולה) ויש אומרים שהם דומות לאילן התמר

אבקת - מן אבק עפר רגליו

רוכל - סוחר כמו המה רוכליך (יח' כז)

מלמדי - רגילים כמו כעגל לא למד (יר' לא:יז)

אפריון - אין לו דומה ופירושו לפי ענינו בנין נכבד

רפידתו - היציע שלו

מרכבו - הוא המרכב המסתיר הקורות מבפנים כי כן דרך ארמוני המלכים

רצוף - י"א מן רצפת בהט ושש (אס' א:ג) שענינו עניין הצעת אבנים בקרקע. וי"א שהוא כמו שרוף מן ובידו רצפה (יש' ג:ג) שפירושו גחלת והוא הישר בעיני כאשר אפרשנו במקומו

א הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי, הַנֶּךְ יָפָה--עֵינַיִךְ יוֹנִים, מִבְּעַד לְצַמְתֶּךָ; שְׁעָרֶיךָ כְּעֶדֶר הָעֵזִים, שְׁגָלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד. **ב** שְׁנַיִךְ כְּעֶדֶר הַקְּצוּבוֹת, שְׁעָלוּ מִן-הַרְחֵצָה: שְׁפָלָם, מִתְּאִימוֹת, וְשִׁפְלָה, אֵין בָּהֶם. **ג** כַּחוֹט הַשָּׁנִי שִׁפְתוֹתֶיךָ, וּמִדְּבַרְךָ נְאוּהָ; כִּפְלַח הַרְמוֹן רִקְתֶּךָ, מִבְּעַד לְצַמְתֶּךָ. **ד** כִּמְגַדֵּל דָּוִד צִנְאֲרֶךָ, בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת; אֶלְף הַמָּגֵן תְּלוּי עָלָיו, כֹּל שְׁלֹטֵי הַגִּבּוֹרִים. **ה** שְׁנֵי שְׁדַיִךְ כְּשָׁנֵי עֶפְרַיִם, תְּאוּמֵי צְבָיָה, הָרוּעִים, בְּשׁוֹשָׁנִים. **ו** עַד שְׁיָפוּת הַיּוֹם, וְנָסוּ הַצִּלְלִים--אֶלְךָ לִי אֶל-הַר הַמּוֹר, וְאֶל-גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. **ז** כְּלֶךְ יָפָה רַעֲיָתִי, וּמוֹם אֵין בְּךָ. **ח** אֲתִי מִלְּבָנוֹן כְּלָה, אֲתִי מִלְּבָנוֹן תְּבוֹאִי; תְּשׁוּרֵי מֶרְאֵשׁ אֲמִנָּה, מֶרְאֵשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן, מִמַּעַן בּוֹת אֲרִיּוֹת, מִהַרְרֵי גְּמָרִים. **ט** לִבְבַתְּנִי, אַחֲתִי כְּלָה; לִבְבַתְּנִי בֶּאֱחָד (בְּאַחַת) מֵעֵינַיִךְ, בְּאַחַד עֲנָק מִצְּנוּר גִּיבֶךָ. **י** מֵה-יָפוּ דִּינֶךָ, אַחֲתִי כְּלָה; מֵה-טִּבּוֹ דִּינֶךָ מִיָּנוּ, וְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ מִקַּל-בְּשָׂמִים. **יא** נִפְתַּת תִּטְּ פִּנְהָ שִׁפְתוֹתֶיךָ, כְּלָה; דָּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ, וְרִיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ פָּרִיחַ לְבָנוֹן.

הנך יפה רעייתי עיניך יונים - שהיו עובדי השם כאשר פירשתי בפעם הראשונה {איפה?} וענין עיניך - נביאים כי כן יקראו רועים וחוזים וענין שעריך - הם הנזירים שניך - הם הגבורים שפתותיך - המשוררים רקתך - הם הכהנים צואריך - המלך אלף המגן - הם שריו

שני שדיך - הם שתי תורות: תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כי השדים מוציאים את החלב כענין לכו שברו ואכולו (יש' נה:א), אמרה השכינה אני אלך לי אל הר המוריה שהוא בית יי' כי שם נבנה הבית. וזה הענין מפורש בספר דברי הימים ויבן שלמה את הבית בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו (ד"ב ג:א) והענין אני אשב בהר המוריה עד שיפוח היום - עד שתשתנה הרוח, והטעם כל זמן שישראל שומרים מצותי אשב בקרבה על כן אמר כלך יפה שהיו כל ישראל כולם בימי שלמה צדיקים **אתי מלבנון** - שבאים לרגלים מכל מקום גם מעבר לירדן ששם שניר, ועוד: מי שהיה בארץ ערלים הנמשלים לאריות ולנמרים היו הכל באים **לבבתני** - אחר שאמר כלך יפה אמר עתה לבבתני באחת ענק מצורוניך זהו שכט יהודה שהלך אחרי השכינה כי רובי מלכי יהודה היו חסידים **וענין באחת מעיניך** - הוא אליהו הנביא שהחזיר ישראל בתשובה ודבקו בשם וזה ענין מה יפו דודיך ושפתותיך משלמי נדרים ונדבות ושלמותיך פחות {?}

הנך - ואת יותר יפה מחשוקתו של שלמה ויכולתי לראותך בלי שאצטרך לעשות אפריון **שעריך כעדר העזים** - הענין כי מנהג העזים שיתלו בהרים הגבוהים ועומדות ברגליהן ללקט עלים לכאן ולכאן כן דימה שער ראשה שזה על זה נופל **שניך וגו'**, וענין מן הרחצה - הלבן

ושכלה - כמו נשברת

כמגדל - דימה החרוזים שהם הקשורים שיש על צוארה כמו המגינים שהם תלויים על מגדל דוד **שני שדיך** - חוזר למשל {אולי הכוונה שרוב פ' ד' אינו משל אלא תאור של המגדלים} **כשני עפרים** - שיש להם ריח טוב שהם רועים בשושנים. אמר לה את אמרת לי שאלך אל הרי בתר עד שיפוח היום ואני לא הלכתי כי אם אל הר המור **כלך יפה** - הטעם כל מה שאמרת יפה הוא בעיני ומום אין בך לכן אתי מלבנון כלה בואי עמי תראי מראש אמנה הוא הר מקום האריות והנמרים. והענין ברחי מהמדבר ומאותם המקומות כי הם בסכנה ובואי עמי כי לא אוכל להפרד מעמך כי לבבתני ולא נשאר לי לב

מבעד לצמתך - מבפנים, כמו בעד החלון פי' שער הרב {?}

שגלשו - שנשקפו ונראו או יתדלגו מן העין. ויש אומרים שנקרחו תרגום קרח הוא גליש והוא רחוק בענין **כעדר הקצובות** - יחסר מקום 'רחלים' {שמופיע בשיר ו:ו} כמו ומאכלו בריאה (חב' א:טז) שענינו שה בריאה. ועיין /וענין/ **הקצובות** שיש להן מדה אחת כאילו נחצבת כל אחת כמו חברתה וכמוהו, וקצב אחד (מלכ' א ו:כה) וממנו ויקצב עץ (מלכ' ב ו:ו)

מתאימות - כמו תואמות. ויש אומרים שיש לפני כל אחת תאומים {?} **ומדברך** - כמו דיבורך **כפלח הרמון** - יש אומרים כחצי. והקרוב שהוא ציץ הרמון האדום. ויש מפרשים אותו מלשון פלח דבלה שהוא לשון ביקוע כן זה ביקוע הרמון **רקתך** - בין המצח והעין **צמתך** - הוא השער הרב וכמוה גלי צמתך

לתלפיות - יש אומרים 'לתלות פיות' שהם חרבות. ויש אומרים כי התי"ו נוסף ויחסר אל"ף והוא מן מלפנו מבהמות ארץ (איוב לה:יא) ומדקדקים אמרו אין לו דומה **שלטי** - מיני הנשק וכן והשלטים ענינו כמו מגינים

תשורי - כמו אשורנו ולא עתה (במ' כד:ח) {אֲרָאָנוּ נְלֵ' אַ עֲתָה, אֲשׁוּכְנוּ נְלֵ' אַ קְרוֹב} **לבבתני** - לקחת לבי **ענק** - מיני חלו/חלי/ קשורים על הצואר

יב גן נְעוּל, אֶחָ אֲתִי כְלָה; גַּל נְעוּל, מַעֲיֵן חֲתוּם. **יג** שְׁלַחְנֶךָ פְּרָדָס רְמוּנִים, עִם פְּרֵי מְגֵדִים: כְּפָרִים, עִם-נְרָדִים. **יד** נֶרְדַּךְ וְכַרְפָּס, קִנְיָה וְקִנְמוֹן, עִם, כָּל-עֵצֵי לְבוֹנָה; מִרְ, וְאַהֲלוֹת, עִם, כָּל-רְאֵשֵׁי בְשָׂמִים. **טו** מַעֲיֵן גְּנִים, בְּאֵר מַיִם חַיִּים; וְנִזְלִים, מִן-לְבָנוֹן. **טז** עוֹרֵי צִפּוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן, הַפִּיחֵי גִבֵי יָזְלוּ בְשָׂמֵי; יָבֹא דוֹדֵי לְגִנּוֹ, וַיֹּאכַל פְּרֵי מְגֵדָיו. **פרק ה א** בָּאתִי לְגִנִּי, אֶחָ אֲתִי כְלָה--אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם-בְּשָׂמִי, אֶכְלָתִי יַעֲרֵי עִם-דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יֵינִי עִם-חֶלְבִי; אֶכְלוּ רְעִים, שְׁתוּ וְשָׁקְרוּ דוֹדִים.

ב אֲנִי יְשָׁנָה, וְלִבִּי יַעַר; קוֹל דוֹדֵי דוֹפֵק, פְּתַח-לִי אֶחָ אֲתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי--שֶׁר אֲשִׁי נִמְלָא-טָל, קִנְצוֹתֵי רְסִיסֵי לִילָה. **ג** פִּשְׁטָתִי, אֶת-פְּתָנָתִי--אֵיכָכָה, אֶלְבֹּשְׁנָה; רִחֲצָתִי אֶת-רַגְלִי, אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם. **ד** דוֹדֵי, שְׁלַח יָדוֹ מִן-הַחֹר, וּמַעֲי, הִמּוֹ עָלָיו. **ה** קָמַתִי אֲנִי, לִפְתָּח לְדוֹדֵי; וְנִדְי נְטָפוּ-מֹר, וְאֶצְבְּעֵי מוֹר עָבְרָ, עַל, כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל. **ו** פְּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדֵי, וְדוֹדֵי חָמַק עָבְרָ; וּנְפִשִׁי, יִצְאָה בְּדַבְרוֹ--בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ, קָרָאתִיו וְלֹא עָנְנִי.

גן נעול - נהר יוצא והוא קטן וכמוהו גלות עליות וגלות תחתיות {?}

שלחך - כמו סעיפך קרוב מן תשלח קציריה עד ים {תה' פ:יב} וכן שלחותיה נטשו {יש' טז:ח}

פרדס - בלשון ישמעאל כדמות גן יש בו מין אחד

כפרים - לשון רבים מן אשכול הכופר ואהלות - מין בושם וכמוהו כאהלים נטע יי' {במ' כד:ו}

אריתי מורי - לקטתי וכמוהו וארוה כל עוברי דרך {תה' פ:יג}

גן נעול - ואת דומה לגן נעול שיש לו ריח טוב מחוץ ולא יוכל אדם להכנס לשם, ואחר שדימה אותה למעין חתום אמר את כמו מעין גנים שהם באר מים חיים ענתה היא ואמרה: עד שיתעורר רוח צפון ויבוא רוח תימן ופיחה שניהם בגני ויזלו בשמיו, ילך דודי אל הגן שלו ואחר כן יבא

אמר באתי לגני ואריתי מורי - והענין שבע אני מכל טוב ולא יחסר לי כי אם דמותך, ועוד אל תפחדי כי ריעי שהם הרועים כאשר כתוב בתחילה על עדרי חבריך האכלתים והשכרתם/והשכרתים/

יערי - מן יערת הדבש {שמואל א יד:כז}

חלבי - יש אומרים שהוא הלוּבן העולה על היין, ויפרש כמוהו כיון חלבון {יח' כז:יח}

והוא רחוק כי חלבון הוא שם מקום {רד"ק יח' והשווה רש"י על פי התרגום} ואיננו תאר לכן חלבי הוא כמשמעו

דופק - מציק כמו מתדפקים {שופ' יט:כב}

תמתי - התמימה שלי

קוצותי - קצות השער והוא הפוך {קצו ◀ קוצ, נ"ל ששרש קצות קוצ או קצה, אך בישיל' כו:טו רחוקת פל קצוני ארץ}

רסיסי לילה - מגזרת לרוס את הסלת {יח' מו:יד}

אטנפם - בלשון רבנן ז"ל לשון גיאול מן החור - הנקב שיש בין שתי הדלתות

אמרה **אני ישנה** אע"פ שאני ישנה לבי כמו ער וזאת אמרה פעם שנית, רק בראשונה בקשה ממנו בחלום ועתה בא אליה לגן שלה כאשר אמרה לו עורי צפון קול דודי דופק - עתה היא פושטת {ראה נחמיה ד:יז} וכל הפרשה כולה מבוארת

חמק - כמו הלך מן חמוכי ירכיך {שיר ז:ב} ויש אומרים כמוהו עד מתי תחמקין {יר' לא:כא} בעניין רחוק {למה הוא מרחיק את הענין. צריך עיון!}

גן נעול - בתולדותיהם צנועות ופרדס רמונים... עם עצי... בשמים - הם שנים עשר כנגד השבטים {12?}

וענין מעין גנים - על נשי הטבילה

עורי צפון ובואי תימן - באה רוח צפונית וזה עד שיפוח היום והפיחה בגן שהם ישראל והפילה בשמיו לארץ

ברח {מהפסוק האחרון?} דודי אל גני - השכינה שעלתה לשמים כעין אלכה ואשובה אל מקומי וענין ויאכל פרי מגדיו - לא אקריב עולות עוד כענין אשר חלב זבחימו יאכלו, אמרה שכינה באתי לגני ואין לי צורך כענין כי לי כל חיתו יער ואילו הוצרכתי יש לי הכל

יערי עם דבשי - והייתי מאכיל לרעי שהם המלאכים והענין איך תאמרי ויאכל פרי מגדיו, אחר שעלתה שכינה גלו ישראל לבל אמרה כנסת ישראל **אני ישינה** בגלות בבל כאדם שהוא במחשך

וענין **ולבי ער** - שהייתי מתאוה לחזור עם השכינה כשהייתי

קול דודי - זהו העיר יי' את רוח כורש מלך פרס {עז' א:א}

שראשי נמלא טל - דרך משל כענין כי לא ישבתי בבית {שמואל ז:ו} {"רטוב אני מפני חוסר מיגון"} העת אתם לכם לשבת בבתיכם ספונים {חגי א:ד}. או טל דמעות של ישראל שעלו {ראה עז' ג:יב?}

פשטתי - שנתעצלו ישראל לעלות ולבנות הבית דודי שלח ידו מן החור - מחלון הרקיע וזהו דאתנביא חגי וזכריה בר עדו

קמתי אני לפתוח לדודי - זהו בנין הבית וחשבו שהשכינה תדור עמהם וכן הבטיחום הנביאים 'ושכנתי בתוכך' {זכ' ב:יז-טו} אילו היו על דרך ישראל. והנה השכינה לא נכנסה עמהם וזה ענין בקשתיהו ולא מצאתיהו וטעם נפשי יצאה בדברו - נפשי תצא כשאזכור דברו כשהיה מדבר עמו בימים הקדמונים

ז מצאני השׁמרים הסׁבכים בעיר, הכוני פצעוני; נשא את רדידי מעלי, שׁמרי החׁמות. ח השׁבעתי אתכם, בנות ירושלׁם: אם-תמצאו, את-דודי--מה-תגידו לו, שחולת אהבה אני. ט מה-דודך מדוד, היפה בנשים: מה-דודך מדוד, שפכה השׁבעתנו. י דודי צח ואדום, דגול מרכבה. יא ראשו, כתם פז; קנצותיו, תלתלים, שחרות, פעורב. יב עיניו, כיונים על-אפיקי מים; רחצות, בקלב--י שבות, על-מלאת. יג לחיו פערוגת הבׁשם, מגדלות מרקחים; שפתותיו, שושנים--נׁטפות, מור עׁבר. יד ידיו גלילי זהב, ממלאים בפתׁשישׁ; מעיו עׁשת שׁן, מעלפת ספירים. טו שוקיו עמודי שׁש, מנסדים על-אדני-פז; מראהו, פלבנון--בחור, פאָרזים. טז חפו, ממתקים, וכלו, מחמדים; זה דודי וזה רעי, בנות ירושלׁם.

פרק ו א אנה הלך דודך, היפה בנשים; אנה פנה דודך, ונבקשנו עמך. ב דודי ירד לגנו, לערגות הבׁשם--לרעות, בגנים, וללקׁט, שושנים. ג אני לדודי ודודי לי, הרׁעה בשושנים.

מצאוני השומרים - מלכי יון הכוני פצעוני נשא את רדידי - והענין עזבוני <u>ערומה מהמצות</u> ואני בין כך ובין כך דבקה בשם <u>וחולת אהבה ולא עבדתי עבודה זרה</u> דודי צח - שמעשיו זכים ונחים לזכים ואדום למכעיסיו כענין מדוע אדום ללבושך {מקור?} וענין מרכבה? {אלף אלפין ישמשוניה (דלׁ זׁ)} ראשו כתם פז - הוא <u>כסא הכבוד</u> שחורות כעורב - כענין ישות חשך סתרו סביבותיו סכתו (<u>תהׁ יחׁ:בׁ</u>) עיניו - כענין בכל מקום עיני ה' (<u>משׁ טו:גׁ</u>) רחצות בחלב - כענין טהור עינים מראות ברע (<u>חבׁ אׁ:גׁ</u>) לחיו - הם שרי הפנים שפתותיו - הם המלאכים השלוחים לבני אדם כמו גבריאל ידיו גלילי זהב - הם האופנים וענין בתרשיש - כענין מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש (<u>יחׁ אׁ:טזׁ</u>) מעיו - היא האפודה האמצעית שיש בה תמונות מכוכבים נקבצים {?} שוקיו - הוא הגוף שממנו נברא העולם {?} וענין שש - שיש לו שש קצוות {?} אדני פז - הם הארץ כענין על מה אדניה הטבעו (<u>איוב לחׁ:וׁ</u>) ומראהו כלבנון - הענין שיש בלבנון עצים אין מספר להם אצל בני אדם, וכשיראה האחד מהם יחשוב שאין כמוהו. ולא ילך כי אם מעט בלבנון וימצא יותר מופלא ונכבד ממנו! כן מעשה המקום בחור כארזים - שהוא עומד וכן מעשיו ולא יכלו כי חדשים לבקרים רבה אמונתו (<u>איכה גׁ:כגׁ</u>) {?} דודי ירד לגנו - זה שעלה למרום לרעות בגנים וללקוט שושנים - שהוא דר עם המלאכים שהם צדיקים אני לדודי - אמרה כנסת ישראל אע"פ שירד דודי לגנו אני שלו והוא שלי, ענתה שכינה יפה את, זה שחזרו בבית שני ופי'	ענין דגול מרכבה - כמו הדגל הוא בין חבריו לחיו - זקנו מגדלות - הם כמו מגדלות סביבותו/סביבות לחיו ממלאים בתרשיש - רמז לשער שעל ידיו מעיו עשת שן - חגור מתניו אבל מעיו חגורים כי איננו ערום אדני פז - רגליו ואצבעותיו מראהו כלבנון - שהוא נחמד למראה דודי ירד לגנו - כאשר פירשתי שאמרה לו יבא דודי לגנו וכאשר הקיצה רדפה אחריו	רדידי - בלשון ישמעאל כמו צעיר דגול - מן דגל כתם - דבר עגול ממיני קלי פז - אבנים יקרות קנצותיו - קצׁת שערו תלתלים - מן טל {<u>תׁ-לׁ?</u>} כמו על הר גבוה ותלול (<u>יחׁ זׁ:כבׁ</u>) על מלאת - על מתכנות כמו ומלאת בו מלואת אבן (<u>שמׁ כחׁ:זׁ</u>) ערוגת - חתיכת מקום בגן מגדלות - יש אומרים מן גדול. והנכון שהוא לשון רבים ממגדל גלילי - כמו גלילי {?} וכן על גלילי כסף (<u>אסׁ אׁ:וׁ</u>) ממלאים - כמו ומלאת בו (<u>שמׁ כחׁ:זׁ</u>) בתרשיש - אבן יקרה כמו תרשיש שהם וישפה. ויש אומרים שהיא כעין השמים מעיו - בטנו עשת - כלי עשוי משן הפיל שהוא לבן ונקרא עשת בעבור שהוא צח כמו שמנו עשתו (<u>ירׁ הׁ:כחׁ</u>) מעלפת - כמו ויתעלף (יונה דׁ:ח) ברׁ לחיד ראב"ע כותב: שהסתירה פניה וכן 'ויתעלף' הסתיר פניו בבגד. וקרוב מהם 'מעולפת ספירים' ספירים - {???} אבן יקרה אדומה ויורה עליו אדמו עצם מפנינים ספיר גזרתם בו כבר משל הלובן כחלב ושלג וטעם המפרש כמעשה לבנת הספיר מן לבן כי אין פירושו אלא מן קח לך לבנה ויורה עליו כמעשה כי מה עניין כמעשה עם הלובן כי היה לו לומר כמראה לבנת שש - אבני שיש ומשקלו עש ועיש

ד יפה את רעיתי פתרצה, נאנה פירוש'ם; אגמה, פנדגלות. ה הסבי עיניך מנגדי, שהם הרהיבני; שעריך כעדר העזים, שגלשו מן-הגלעד. ו שניך כעדר הרחלים, שעלו מן-הררצה: שקלם, מתאימות, ושלמה, אין בהם. ז כפלה הרמון רמתך, מבעד לצמתך. ח ששים המה מלכות, ושמינים פילגשים; ועלמות, אין מספר. ט אחת היא, יונתי תמתי--אחת היא לאמה, ברה היא ליולדתה; כאוה בנות ונאשרוה, מלכות ופילגשים ויהללה. י מי-ז את הנשקפה, כמו-שחר: יפה כלבנה, ברה פחמה--אגמה, פנדגלות. יא אל-גנת אגוז ירדתי, לראות באבי הנחל; לראות הפרחה הגפן, הנצו הרמנים. יב ל' א ידעתי--נפשי שמתני, מרפבות עמי נדיב.	וכאשר ראה אותה אמר יפה את רעיתי ואמר שעריך ושניך גם כפלה הרמון והטעם כי את הוא {היא} תשוקתי הקדמונית ואל תתערבי לי באחרת כי הנה שעריך ושניך ורמתך לעדים נאמנים ולא יתכן שתתערבי באחרת כי אחת את היא בעולם ואין דומה לך גם הנה שלמה יש לו ששים מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר אין כמותך כי אחת את לאמך אמרה היא כל מי שהיה רואה אותי היה תמיה ואומר 'מי זאת הנשקפה כמו שחר' והשיבותי להם: אל גנת אגוז ירדתי. וטעם לא ידעתי, אמרה תמיהה אני שלא הרגשתי ולא ידעתי שהייתי הולכת במרוצה אליך כמו מרכבות עמי נדיב הגדול שיש בעמי.	כתרצה - שם מדינה תמצאנה בדברי אחאב אימה - שיש אימה ממנה לכל רואיה, כמו איום ונורא כנדגלות - כמחנות בעלות הדגלים הרהיבני - חזקו ממני או הסירו כחי וממשלתי כמו המחצבת רהב {יש' נא:ט} ורהבם עמל ואון {תה' צ:י} שניך - גבורים {לא ברור למה זה נמצא ב'פעם הראשון'} רקתך - כהנים {כנ"ל} ששים המה - מפרשים הוציאו מספר ששים ושמונים בני נח ובני אברהם עם בני עשו בן בנו {כנ"ל, וראה רש"י} ועלמות אין מספר - שאין להם ייחוס אחת היא - כמו גוי אחד בארץ אגוז - ידוע בדברי קדמונינו ז"ל באבי - כמו בפרי הנחל כמו ואנביה שגיא {דל' ד:ט, יח} וכן עודנו באבו לא יקטף {איוב ח:יב} ויש אומרים שהיא המבוכר ומן אביב ומן אב יוציאנו עמי נדיב - שתי מלות. ויש אומר כי יו"ד עמי נוסף כיו"ד בני אתונו {בר' מט:יא} ויתכן שלא תהיה היו"ד במלת בני נוסף
הסבי עיניך מנגדי - שנפסקה הנבואה בבית שני כאשר התנבא דניאל ולחתום חזון ונביא {דל' ט:כד} כאשר פירשתי בספר דניאל {שיעורי בית} שעריך - שהיו בבית שני נזירים {מי?} מי זאת הנשקפה - כמו מי 'זאת עולה מן המדבר' והענין על חשמונאי שאותו הזמן היתה המלוכה בבית שני, אמרה שכינה אל גנת אגוז ירדתי משל לכנסת ישראל שלא יראה הפרי אלא אחר השברו הפך 'וישמן ישורון ויבעט', נשקפתי לראות הפרחה הגפן אם יש ישראל צדיקים גמורים וישרים, אמרה כנסת ישראל לא ידעתי והענין לא הרגשתי עד ששמתני נפשי והענין שאני הרעותי לנפשי עד שחזרתי להיות מרכבות לאחרים הפך 'ואתה על במותימו תדרוך' {דב' לג:כט} והרכבתך על במתי ארץ {יש' נח:יד} והטעם שנאת חנם שהיתה בבית שני עד שהולידה הגלות על ישראל		

פרק ז א שובי שובי השולמית, שובי שובי ונחזה-בך; מה-תחזו, בשולמית, כמח' לת, המתננים. ב מה-יפו פעמיך בנעלים, בת-נדיב, חמוקי רכביך--כמו חלאים, מעשה ידי אמן. ג שררך אגן הסהר, אל-יחסר המזג; בטנך ערמת חטים, סוגה בשושנים. ד שני שדיך פלגני עפרים, תאמי צביה. ה צנאך, כמגדל השן; עיניך ברכות בקשבון, על-שער בת-רבים--אפך כמגדל הקבנון, צופה פני דמשק. ו ר' אשך עלך כפרקל, ונדלת ר' אשך פארקמן: מלך, אסור ברהטים. ז מה-יפית, ומה-נעמת--אהבה, בפתענוגים. ח ז' את קומתך דמתה לתמר, ושדיך לאשפ' לות. ט אמרתי אעלה בתמר, א' חזה בסנסוני; ויהיו-נא שדיך כאשפלות הגפן, וריח אפך פתפוחים. י ונחפך, פניו הטוב הולך לדודי למישרים; דובב, שפתי ישנים. יא אני לדודי, ועלי תשוקתו.	והיה כל רואי צועק אחרי שובי השולמית והייתי אומרת להם מה תחזו בשולמית שיצאתם כולכם לראותה כאשר תצאנה שתי מערכות במחולות לקראת המלך והוא עובר באמצע בין שתי המערכות וזה ענין המחנים והיו אומרים מה יפו פעמיך	השולמית - שהיא מן שלם היא ירושלם וענינו 'ראו שלם' כמחולת המחנים - מן תוף וחליל {יש' ה:יב} ומחול
שובי שובי - זה לעתיד בשוב ה' את שבות ציון וענין מה תחזו בשולמית - כמו ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה {יש' נח:יב} מה יפו פעמיך - שיעלו ישראל מכל מקום כענין מי אלה כעב תעופינה {יש' ס:ח} שררך - סנהדרי גדולה כחצי גורן עגולה		

בטנך - סנהדרי קטנה ככרמל - יש אומרים הר הכרמל ואיננו כי אם עין וכן בדברי הימים כתוב וכרמל עם ארגמן שני שדיך - שתי תורות צוארך - המלך המשיח עיניך - הם הנביאים שהיו בתחלה בחשבון עתה יהיו רבים כענין והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו וגו' אפך - הוא כהן גדול כענין ישימו קטורה באפך ראשך עליך ככרמל - זהו נחמיה בן חושיאל שהוא מבני יוסף ודלת ראשך - זהו אליהו מלך אסור ברהטים - הוא המשיח שהוא אסור כאשר העתיקו קדמונינו כי ביום שחרבה ירושלם נולד מה יפית - שתחזור כנסת ישראל לגדולתה, וענין זאת קומתך דמתה לתמר זהו שאמר ועמך כלם צדיקים וכתוב צדיק כתמה יפרח (תה' צב:ג) וריה אפך - הוא הכהן הגדול המעלה העולות והמקטיר וחכך - הם המשוררים אני לדודי - כי חלק יי' עמו	וענין חמוקי ירכיך - שהיו מכוסים בבגד מצוייר במיני חלאים שררך - והענין בשררך אזור בשרירה חגור במתניה יש בו דמות הסהרונים ואחר שדימה ללבנה בשעת היותה מליאה אמרה כי זה הסהר שלך לא יחסר אורו כאשר יחסר אור הסהר אחר היותו שלם בטנך ערמת חטים - שהיתה נראית בחוץ כמו ערימת חטים עבה מלמטה ודקה מלמעלה וענין סוגה בשושנים - אמר כי הַעֲרִימָה לא היתה נראית כי שושנים היו סביבם אפך כמגדל הלבנון - אותו המגדל היה שוה לא היה בו עוות ראשך עליך ככרמל - כעין כרמל וכארגמן בעין או באף וטעם מלך אסור ברהטים - כי דימה השער שהוא יורד זה תחת זה כדמות המים ברהטים והמלך הוא הראש. או יהיה פירושו כי המלך הוא היה מתאוה להיות אסור וקשור בחבלי שערה וזה הענין הזכירוהו שרי קדר {??} החושקים מה יפית - אין בעולם תענוג לנפש ולא דבר יפה ונעים כמו החשק זאת קומתך דמתה לתמר - ואשכלות הם אשכלות הגפן שעלתה עם אילן התמר כל אחד היה מתאוה ואומר אעלה בתמר אתזה בסנסיניו - ויאחז בשדיה ויריח אפה שהיא כתפוחים וחכך - הוא הריר שתחת הלשון שהוא דומה ליין המתהלך במישרים וירחיש הישן כל כך ישמח הנפש ויעיר הלב, אמרתי להם הנערה אומרת אני לדודי לבדו לא לכם המתאווים ועלי תשוקתו - לעשות חפצו	חמוקי ירכיך - יש אומרים שהוא המקום שייסוב הירך וכן יפרש תתחמקין גם חמק עבר (שיר' ה:ו) חלאים - לשון רבים מן וחלי כתם (מש' כה:יב) כמו צבאים שהוא לשון רבים מן צבי אמן - חרש וזה הלשון ידוע שררך - טבורך כמו רפאות תהי לשרך (מש' ג:ח) אגן - כלי עגול וכן וישם באגנות (שמ' כד:ו) הסהר - תרגום ירח וכן השהרונים (שופ' ח:כא) כדמות ירח וכן יקראו בלשון ישמעאל המזג - ידוע בלשון רבנן כמו מסכה יינה (מש' ט:ב) ויש אומרים שפירושו כפי עניינו וכן אפשרנו במקומו {??} ואין לו ריע דומה סוגה - כמו בדברי חכמינו סייג ברהטים - כמו ברהטים בשקתות המים (בר' ל:לח) והם מקומות עשויות להתחבר שם המים ודלת - בלשון ישמעאל קצה השער בסנסיניו - אין לו דומה והוא למעלה ששם הפרי למישרים - תאר היין כמו יתהלך במישרים (מש' ט:ב וראה שיר א:ד) דובב - כענין דבור ואולי כמוהו דבה תשוקתו - כמו ואל אישך תשוקתך (בר' ג:טז)

יב לָכֶּה דוּדֵי נִצָּא הַשָּׁדָה, נְלִינָה בְּכַפְרִים. **יג** נִשְׁכִּימָה, לְכַרְמִים--נִרְאָה אִם-פְּרִיחָה הִגָּפֵן פֶּתַח הַסְּמָדָר, הַנִּצְצוּ הַרְמוֹנִים; שָׁם אֶתֵּן אֶת-דִּדִי, לָךְ. **יד** הַדּוּדָאִים נָתְנוּ-רִיחַ, וְעַל-פֶּתְחֵינוּ כָּל-מְגִדִים--חֲדָשִׁים, גַּם-יִשְׁנִים; דוּדֵי, צָפְנֹתִי לָךְ. **פּרָק ח א** מִי יִתְנַךְ פָּאֵחַ לִי, יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי; אֲמַצְאָךְ בַּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ, גַּם ל'א-יָבוּז לִי. **ב** אֲנִהְגֶּךָ, אֲבִיאָךְ אֶל-בֵּית אֲמִי--תִּלְמָדְנִי; אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן הַרְקָח, מִעֲסִיס רִמְיָי. **ג** שָׁמְ אֱלוֹ תַחַת ר'אֲשִׁי, וַיִּמְנֹו תַחֲבַקְנִי. **ד** הַשְּׂבַעֲתִי אֶתְכֶם, בְּנוֹת יְרוּשָׁלָּם: מֵה-תַּעֲרִירוּ וּמֵה-תַּעַרְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה, עַד שֶׁתִּחַפְּצִין. **ה** מִי ז' אַת, עֹלָה מִן-הַמִּדְבָּר, מִתְרַפֶּקֶת, עַל-דוּדָה; תַּחַת הַתְּפֹוחַת, עוֹרְרֹתֶיךָ--שְׁמָה חֲבַלְתֶּךָ אֲמַךְ, שְׁמָה חֲבַלָה יִלְדֶתְךָ. ו' שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל-לֶבֶךָ, כַּחוֹתֶם עַל-זְרוּעֶךָ--כִּי-עֲזָה כַמְנוֹת אֲהַבָה, קָשָׁה כְּשֹׂאֵל קִנְאָה: רְשָׁפֶיהָ--רְשָׁפֶי, אִשׁ שְׁלֵהֲבֶתְיָהּ. ז' מִים רַבִּים, ל'א יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת-הָאֲהָבָה, וּנְהָרוֹת, ל'א יִשְׁטָפוּהָ; אִם-יִתֵּן אִישׁ אֶת-כָּל-הוֹן בֵּיתוֹ, בְּאֲהָבָה--בוּז, יָבוּזוּ לוֹ.

לכה דודי - אמרה כנסת ישראל הואיל והסתכל בכרמים שהם ישראל תראה **אם פרחתה הגפן כמו שהעתיקו** חז"ל **אם ישראל עושיין תשובה נגאלין** ואם לאו ממעיד עליהם מלך שגזירותיו כגזירות המן ונגאלין, והנה תראה **שהדודאים נתנו ריח והתחברו חסידים אלה שהם חדשים עם חסידיו אבות קדמונים** וזה ענין **חדשים גם ישנים מי יתנך כאח לי** - בעבור שיש בגלות עובדי השם ושומר המצות בצניעות הם מתאווים לשמור את המצות בפרהסיא ושתישוב השכינה כאשר היתה בתחילה **מיין הרקת** - הוא ניסוך היין **שמאלו** - עולות הערב והבקר, אמר שלמה ברוח הקדש השבעתי אתכם שלא תתעוררו עד שיגיע הקץ **מי זאת עלה מן המדבר** - וכן אמר שלמה כשהיו ישראל במדבר ונכנסו לארץ אמר בתחלה { **שיר ג:ה-ו** } **השבעתי אתכם ואחר כן מי זאת עולה וזה הענין כמו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כשיעלו ישראל ממדברות העמים** יאמרו למשיח שהוא דודה דע כי **תחת התפוח עוררתיך** והענין כי היית { **המשיח?** } אסור וישן ולא התרתיך כי אם בתפילתי כענין תפוח זהב במשכיות כסף דבר דבור על אפניו (**מש' כה:יא**) ודברי ותפלותי כאילו הם הולידוך

שימני כחותם - אלו דברי כנסת ישראל לשכינה שאהיה דבורה/דבוקה/בך לעולם, וענין **מים רבים הם האומות הנמשלות למים** כענין ימשני ממים רבים (**שמואל א כב:יז = תה' יח:יז**) וכן את מי הנהר הגדולים (**יש' י:ז**) וכמוהם רבים **אם יתן איש - כמו המן הרשע** ללעג יהיה שלא יוכל לשנות דת ישראל כי המקום הוא שומר תורתו כענין אתה יי' תשמרם (**תה' יב:ח**) שהוא חוזר על הפסוק הראשון שהוא אמרות יי' אמרות טהורות (**תה' יב:ז**)

ועתה **לכה דודי נצא השדה נלינה** - באחת הכפרים לא נלך אל המדינה. ובעלות השחר **נשכימה** ובמקום הראוי שיש לו ריח טוב **שם אתן את דודי** כענין נתתי את ידידות נפשי (**ירמיה יב:ז**) ואם הוא הפך וטעם **הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים** - התחברות פה ואמרה כך הייתי מתאוה לנשק פיך בפרהסיא ובגלוי ולא אהיה לבוז בעיני בני אדם ועל זאת אמרה **מי יתנך כאח לי** הייתי נוהג אותך ומביא אותך אל **בית אמי** לעיני הכל. **תלמדני** {-} והיא היתה מלמדת אותי איך **אשקך מיין הרקת** ועניינה דבר שירקת יותר מיין

רמני - הוא הריר שתחת הלשון או היה כמשמעו והנה הדוד והנערה יחד על כן אמרה **שמאלו תחת לראשי**

מי זאת עלה - אמרה לו והם שוכבים יחד בכרם ויקרא גן, הראית לעולם נערה שעלתה מן המדבר תבקש להתחבר עם דודה כאשר עשיתי אני מרוב אהבתי בך ותדע **למה** עוררתיך בעבור להזכירך דבר אילן התפוח כי כמדומה לי שלא הרתה אִמְךָ ויחמה בך כי **אם תחת התפוח** על כן ריחך כתפוח בעצי היער כאשר אמרה לו בתחילה שהיתה מתאוה ומחמדת לשבת בצלו ולהיות שמאלו תחת ראשה

ועתה **דודי שימני כחותם על לבך** - הדביקני אל לבך כהדבק החותם באצבע כן הדביקני ואני **על זרועך** וענין **בוז יבוזו לו** - היו בני אדם מלעיגים עליו

את דודי - אוהבי או ריר הלשון **הדודאים** - צמח כדמות צורת אדם **תי"ו תלמדני** - חוזר על האם **מתרפקת** - מתחברת ואין לו דומה במקרא וכן ענינו בלשון ישמעאל **חבלתך** - לשון הריון כמו הנה יחבל און (**תה' ז:טו**) ויתכן שהוא הלידה מענין חבלי יולדה (**הושע יג:ג**)

רשפיה - גחליה וכן ובני רשף יגביהו עוף (**איוב ה:ז**)

שלהבת יה - מחלוקת בין אנשי המסרה אם היא מלה אחת או שתיים והקרוב שהיא שתיים וסמיכת השם כמו כהררי אל ושי"ן שלהבת שורש וכמוהו להבת שלהבת (**יח' כא:ג**) והנה היא מלה מרובעת מארבע אותיות

ח אחות לנו קטנה, וְשָׁדִים אֵין לָהּ; מַה-נַּעֲשֶׂה לְאַחַ תְּנוּ, בְּיָוִם שְׂיִדְבֶר-בָּהּ. **ט** אִם-חֹמֶה הִיא, נִבְנֶה עֲלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף; וְאִם-דָּלַת הִיא, נִצְוֹר עֲלֶיהָ לֹחַ אֶרֶז. **י** אֲנִי חֹמֶה, וְשָׁדִי כַּמְגָדְלוֹת; אֲזִי הֵייתִי בְּעֵינָיו, כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם. **יא** פָּרַם הָיָה לְשֵׁל מֶה בְּבַעַל הַמֶּזֶן, נָתַן אֶת-הַכֶּרֶם לְנָטְרִים; אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ, אֶלְפֵי כֶסֶף. **יב** כְּרָמִי שָׁלִי, לְפָנָי; הָאֶלְפֵי לְךָ שֶׁל מֶה, וּמֵאֲתַיִם לְנָטְרִים אֶת-פְּרִיוֹ. **יג** הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנִים, חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלְךָ--הַשְּׂמִיעֵנִי. **יד** בְּרַח דּוּדִי, וּדְמָה-לְךָ לְצָבִי אוֹ לְעַפְרָה הַאֲזִילִים--עַל, הָרִי בְּשָׂמַיִם.

נצור עליה - לשון נקבה על משקל, מה היוצאת הזאת, והמלה מן מצא ונעלם האלף כמנהגו {???

בבעל המון - שם מקום שם כרמים רבים.

והעומד על זה החבור אולי יתמה למה אומר כאן בלשון ישמעאל בעבור קוצר דעתנו כי לא נדע מלשון הקדש כי אם הכתוב במקרא שהוצרכו הנביאים לדבר, ומה שלא הוצרכו לא נדע שמו. ובעבור היות לשון ישמעאל קרוב מאד ללשון הקדש כי בניינו ואותיות יה"וא והמשרתים ונפעל והתפעל והסמיכות דרך אחת לשתיהן וכן **בחשבון** {?

ויותר מחצי הלשון ימצא כמוהו בלשון הקדש. על כן כל מלה שלא נמצא לה חבר במקרא ויש דומה בלשון ישמעאל נאמר אולי פירושה כן אע"פ שהדבר בספק.

נשלם הפירוש מהפעם הראשונה

אחות לנו קטנה - אמרה הנערה אחד מבני אמי חשד אותי ואמר לאחיו **אחות לנו** שמנוה נוטרה את הכרמים והיא היתה באותו הזמן **קטנה**, מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה להנשא

אם חומה היא - אם שמרה את עצמה והיא בתולה נבנה עליה טירת כסף והענין כי נשים בנין חשוב על החומה מכסף כדי שיהיה לה כבוד על כל החומות וזה הטעם נקנה לה חלי כתם שהם הקשורים הראויים לכלה

ואם דלת היא - שכבר נפתחה **נצור עליה** והענין נביאנה במצור ונסגור עליה שלא תראה הפך טירת כסף שכל הרואה על החומה טירת כסף יבא לראותה

אמרה הנערה **אני חומה ושדי** גדלו ונכוננו והענין אע"פ ששדי נכוננו בתולה אני, **אז הייתי** בעיני החושד אותי **כמוצאת שלום** כי בתחילה נחרו בי ועתה מצאתי שלום עמהם. ויש אנשים שיתמהו ויאמרו 'אם שדים כמגדלות הנה הם גדולים! ואינו כן אלא מאחר שהיא דומה לחומה יהיו שדיה כמגדלות שהם על החומה הם הקטנים

כרם היה לשלמה - חזרה להלל נפשה ורוב אהבתה ואמרה כרם היה לשלמה והענין כי הנה שלמה המלך השכיר הכרם שלו בעבור שיביאו לו בפריו הנוטרים ששכרו אותו **אלף כסף**

ואני לא עשיתי כן אלא **כרמי שלי לפני** וחזרה מלעגת ואומרת קח אתה שלמה **האלף** שלך וירויחו הנוטרים השוכרים **מאתים**, אני אינני רוצה ממון ולא קרן וריוח אלא להיות כרמי שלי לפני שהתחברתי בו עם דודי וזהו יותר תענוג לי מכל ממון. אמר דודה כשאת **יושבת בגנים** שיש בתוך הכרם אל תרימי קולך כי **חברים** יש לי והם **מקשיבים לקולך** ועתה **השמיעני** ואמרי לי **'ברח דודי'** כאילו תחשבי שאני עמהם שלא יחשדוני שאני עמך בכאן! כאשר אמרת לי בתחילה 'סב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים!'

אחות לנו קטנה - תאמר כנסת ישראל **אחר שתתחבר עוד נשארה לנו** אחות מעבר לנהר כוש {**דן נפתלי גד אשר**} או הם שני המטות וחצי המטה

ביום שידובר בה - ביום הנחמה כמו דברו על לב ירושלם (**יש' מ:ב**)

אם חומה היא - אם שמרה עצמה ולא יצאה מהדת נכין לה מקום וטירות מלאות כסף ונלך בשבילה

ואם דלת היא - שלא שמרה המצות ופתחה לכל נצור עליה ונמנעוה שלא תבא אלינו.

ענתה היא ואמרה **אני חומה** שומרת דתי הייתי תורה שבכתב ושבעל פה היו לו אז יהיו כל ישראל בשלוח

כרם היה לשלמה - הם ישראל ששלמה היה מלך על כולם וזה הענין בבעל המון שכל ההמון היה שלו והוא סבב לתת **הכרם לנוטרים** והם מלכי ישראל

וענין **אלף כסף** - עשרת השבטים שהיו לנוטרים וכל שבט מאה כסף

כרמי שלי - אמר שלמה ברוח הקדש זה הכרם כולו שהיה לי עוד יחזור להיותו לפני

האלף לך שלמה - יאמר למשיח שהוא בנו ויקרא שלמה האלף לך "שלמה" יחזורו שהיו לנוטרים את פריו גם המאתים שהם יהודה ובנימן.

אמרה שכינה **היושבת בגנים** את כנסת ישראל כמה יתאוו המלאכים לשמוע את שיריך. ענתה כנסת ישראל אם טוב בעיני דודי ברח מהמלאכים ורד אל הרי בשמים הם הררי ציון כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם